

1888-1938

Kertész Árpád ötven évvel ezelőtt beállt édesatyja nyomdájába a szedőszekrény mellé, eltanulni az ólombetű birodalmának titkait. Az egykori kis tanonc ma 67 éves és a magyar nyomdászipar és a nyomdaművészet töretlen erejű vezéralakja. E könyv tisztelgő meghajlás egyénisége előtt és az előtt az ötven év előtt, amely e férfiúnak és egy tisztos és áldásos kornak a története.

A nyomtatott betű az emberiség történelmének legnagyobb kultúrtényezője. A szellem egész fejlődése a nyomtatott betű dicsősége. A szédítő roham és a nagyszerű lendület, amellyel az emberiség különösen az utolsó évszázad alatt elérte civilizációjának és kultúrájának tüne-
ményes magasságát, a nyomtatott betű hódító útján történt. A nagy kultúrtényező, amelynek neve nyomtatott szó, lehetett volna átok is a világ sorsában, de áldás lett, szépség és felvilá-
gosultság. Mert az emberiség jobbik fele vette e nagyhatalmat birtokába és örökölte fölötté.

Kertész Árpád, kinek e könyvet most itt átnyújtjuk, a világ e jobbik felének elhivatott sorába tartozik, ki a tanoncévek első izgalmas kíváncsisága óta mindmáig szerelmese, hívője, apostola és meghatott szolgája a nyomtatott betű csodálatos hivatásának. Egész életének töret-
len vonala a nyomtatás fényében és alázatos munkásságában vonul végig, olyan nemességgel és olyan tisztasággal, amely csak a Gutenbergek és Heckenastok legméltóbb leszármazottjait jellemzi. Tudás és emberiesség ölelkezik ez ötvenéves életpálya szép példaképében figyelő és ünneplő szemeink előtt. A hivatás papjának és orvosának tűnik előttünk egy személyben, ki a nyomtatás erejében és hatalmában való hitet és erkölcsi törvényeket szolgálta és váltotta életre ugyanakkor, amikor egyidejűleg a nyomtatás sérelmeinek, hiányainak, szociális téren fel-
felülköző bajainak gyógyító orvosa is igyekezett lenni. Szerencsés férfiú, ki a született elhiva-
tottság, az öröklött lelkeség és a megszerzett tudás egész fegyverzetével, pillanatnyi szünet nélkül munkálja ötven év minden napjával és minden gondolatával azt az életcélt, amelyet ifjú fővel egykor maga elé kitűzött.

Hosszú út volt ez a családi nyomda tanonckorától a Grafikai Főnökegyesület társelnökségéig, de e hosszú út munkás szépségét olyan stációk jelzik, mint az első fizetési szabadság meg-
adásának úttörő gesztusa, vagy az emlékeztető Nyomdaiállítási nagyszerű ténye. És e ki-
ragadott állomásai Kertész Árpád életének önmagukban jelzik és mutatják az ő ötvenéves munkájának kulturális jelentőségét a magyar nyomdásziparban s ezen keresztül a magyar művelődés félévszázados történetében.

Az életünk felett uralkodó gondviselő igazságszolgáltatásnak van egy erőnkön és akaratunkon felülálló jutalmazása: egy komoly életnek az eredményei nem zárhatók be a hivatás, az élet-
pálya falai közé, hanem szétsugároznak, ki az életbe, a társadalom felé és e társadalom szere-
tetével és becsülésével jutalmazza az arra méltót, akár akarja, akár nem. Kertész Árpád éle-
tének és munkásságának eredményei és erényei is magukra vonták a társadalom elismerésé-
nek fényét, amely megnyilvánult legmagasabb helyről származó kitüntetésben és megnyilván-
ult a nemzeti élet minden teréről feléje áradt elismerésben. E közbecsült embernek azonban mégis legkedvesebb talán az a szeretet, az az egyhangú ragaszkodás, amellyel a nyomdászság
öt egyik legkitűnőbb vezető egyéniségeként tiszteli és e körön belül is otthonának, a Pesti Hírlapnak mély és egygyéforrott lelki közössége vele.

A dübörgő nyomdagépek, amelyek Kertész Árpád életének kísérő muzsikáját szolgáltatották
ötven év óta, e jubileumi ünnepség melegében a hálát, a szeretőt, a tisztelő szívek dobbanását
zúgják a ritka nemes jubileum ünnepeltje felé.

Kertész Árpád, mint régi patricius nyomdászcsalád gyermeke, 1871 június 23-án született Budapesten. Édesatyja, Kertész József, a legkiválóbb magyar nyomdászok egyike volt, de nagyanyai ágon ott találjuk Kertész Árpád ősei között a régi híres Számmer nyomdászcsaládot is. Kertész Árpád anyai nagyatyja az 1848/49-iki szabadságharcban hősiességgel küzdött a honvédseregben. A nyomdai ipar iránt való szeretetét, nyomdász szakértelmét tehát úgyszólván a szülői háztól hozta magával az életbe. Pályáját 1888-ban, érettségije után atyja nyomdájában kezdte meg, ahol tanoncéveit is végezte. Itt a nyomdaipar legegységesebb ismereteitől egészen a legmagasabb tudásig mindent megszerezhetett, mert édesatyja kívánságára a nyomda minden munkájában résztvett. Ilyen kitűnő alapot szerezve pályájára, 1891 karácsonyán szabadult fel és mikor nagykorúságát elérte, 1895 júniusában, édesatyja társul vette maga mellé.

Úgy az édesatyja mellett eltöltött évek, mint a későbbiek során, amikor Kertész Józsefnek 1895 végén bekövetkezett halála után öccsével, Loránddal vezette tovább nyomdavállalatát, még virágzóbbá lendítette fel a már negyedszázad óta működő üzemet. Munkásságában a régi nemes nyomdász hagyományokat egyesítette az új idők szellemének követelményeivel és már ekkor is megnyilatkozott erős szociális érzéke, amely végigkíséri egész pályafutását. Ő volt az első és éveken át az egyetlen nyomdafőnök, aki munkásainak (1903 óta) fizetési szabadságot adott és a 8 órás munkaidőt 1900 május 1-én bevezette. Nagy tudásának, odaadó szeretetének köszönhető, hogy a fiatalabb nyomdásznemzedéknek igen sok kiváló tagja került ki keze alól.

1917 november havában dr. Légrády Ottó főszerkesztő meghívására elvállalta a Légrády-nyomda vezetését. A Pesti Hírlap és a Légrády-ház szolgálatában minden szakképzettségét, a nyomdászipar iránt érzett minden lelkesedését érvényesítette és e nyomdavállalat elmúlt virágzó évtizedeiben igen sok része van az ő munkásságának, hagyományos nyomdászszellemének.

Kertész Árpád azonban irodalmi téren is érvényesíti tudását, tehetségét. Édesatyjáról írt pompás életrajzában igen sok értékes adattal gazdagította a magyar nyomdászat történelmét és a szakirodalom egyik legjelentékenyebb munkája, „Az írás megszületésétől a fényszedőgépig” című kultúr- és nyomdásztörténelmi tanulmány, mely a „Sajtó” című folyóiratban jelent meg, szintén az ő hivatott és szakképzett tolla alól került ki. Nagyjelentőségű munkásságot végez mint a „Nyomdászati Lexikon” egyik szerkesztője, különböző alkalmakkor elmondott beszédei pedig, amelyeknek egyik része szintén megjelent nyomtatásban, hasznos és irányt mutató dokumentumai a magyar nyomdászipar szellemének.

Kertész Árpád nagy és irányító szerepet játszik a magyar nyomdászság életében. A Grafikai Főnökegyesületnek megalapítása óta tagja és jelenleg társelnöke. 1910-ben résztvett a nyomdai munkaidő- és munkabérszabályzat alapvető nagy tárgyalásaiban és azóta is tagja a közös tárgyalóbizottságnak. A nyomdász- és az öntő-békelőbizottság, valamint a lapbizottság elnöki székében igazságszeretettel, pártatlanságával és nemes emberiségével hosszú idő óta végez nagyjelentőségű munkásságot a magyar nyomdászság javára. Néhány évig elnöke volt a Budapesti Sokszorosítók Ipartestületének és ez alatt az idő alatt megteremtette az azóta is hasznos munkát kifejtő szakirányú tanonciskolát. Elnöke a Magyar Nyomdászok Társaságának.

Kertész Árpádot a magyar könyvnyomtató-kultúra ápolása és a különböző nyomdásztestületek szervezése és fejlesztése körül kifejtett rendkívüli érdemeiért magy. kir. kormányfőtanácsossá nevezte ki Horthy Miklós kormányzó. Kertész Árpád azonban nemcsak mint nyomdász és szakíró, hanem mint a budapesti társadalomnak közszerepetben álló tagja is, kimagasló szerepet játszik. Több évtized óta vezető tagja és volt elnöke a Nemzeti Hírlap Egyletnek, amelynek félszázados és háromnegyedszázados jubileumára írott emlékkönyvei a magyar hajóssport történetének színes, érdekes és fontos dokumentumai. Alapítása óta dísz-

elnöke Kertész Árpád a Pesti Hírlap Sakkörének, mely az ő lelkes és áldozatkész irányítása, támogatása és buzdítása mellett a magyar sakkjáték egyik legnagyobb tekintélyű testületévé nőtte ki magát és a sakkcsapatbajnokságban hatalmas sikereket aratott.

Kertész Árpád egész Európára szóló dicsőséget és tiszteletet szerzett a magyar nyomdász-kultúrának az elmúlt év nyarán megtartott első Magyar Nyomtatványkiállítás megszervezésével és rendezésével. A magyar nyomdászkultúrának ez a nagyszabású felvonulása minden tekintetben magán viselte annak a nagy szaktudásnak, nyomdásztörténelmi és technikai képzettségnek, valamint hagyományos nyomdászkultúrának jegyét, amely Kertész Árpádot jellemzi.